

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

กรมการจัดหางาน ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีบุคคลภายนอกได้ยื่นคำขอให้กรมการจัดหางานรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในผลแห่งละเมิดที่พนักงานขับรถยนต์ สังกัดกรมการจัดหางาน ได้ขับรถยนต์ของทางราชการชนท้ายรถยนต์โดยสารรับจ้างได้รับความเสียหาย คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้ดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จและรายงานอธิบดีกรมการจัดหางานพิจารณา เมื่ออธิบดีกรมการจัดหางานได้พิจารณาแล้วเห็นชอบให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในผลแห่งละเมิด ตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และได้ส่งสำนวน การสอบสวนข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าว ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กรมบัญชีกลาง โดยได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวทั้งหมดแล้วเห็นว่าพฤติการณ์กรณีพนักงานขับรถยนต์ ของกรมการจัดหางานถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายคืนให้แก่ทางราชการ โดยมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาถึงกรมการจัดหางาน

อธิบดีกรมการจัดหางานจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 18 ออกคำสั่งกรมการจัดหางาน ที่ 1096/2547 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2547 ให้พนักงานขับรถยนต์รายดังกล่าว ชำระค่าสินไหมทดแทน ต่อกรมการจัดหางานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง พนักงานขับรถยนต์รายดังกล่าว ได้รับทราบคำสั่งและไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงได้มีหนังสือลงวันที่ 28 ตุลาคม 2547 ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่ออธิบดีกรมการจัดหางาน

กรมการจัดหางานได้พิจารณาหนังสืออุทธรณ์และมีหนังสือรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลมายังปลัดกระทรวงแรงงานพิจารณาตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ข้อ 2 (4) กรณีอธิบดีกรมการจัดหางานได้พิจารณาคำอุทธรณ์และไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของพนักงานขับรถยนต์ สังกัดสำนักงานเลขานุการกรม ซึ่งได้อุทธรณ์คำสั่งกรมการจัดหางานที่ 1096/2547 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2547 ที่สั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายคืนให้แก่ทางราชการ

เรื่องดังกล่าวได้เข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานกฎหมาย สำนักบริหารกลาง โดยหัวหน้ากลุ่มงานกฎหมายได้มอบหมายให้ฝ่ายคดีพิจารณาคำเนิการสรุปเรื่อง และให้ความเห็นในร่างหนังสือและร่างคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ข้อ 2 (4) ซึ่งตามกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2546 ข้อ 16(ก) และข้อ 32(2) นั้นสรุปได้ว่าให้อำนาจหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ นำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นที่สุด

วัตถุประสงค์ของการจัดทำผลงาน

- (1) เพื่อให้ทราบถึงการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง หลักเกณฑ์ และวิธีการพิจารณาอุทธรณ์
- (2) เพื่อศึกษาสิทธิหน้าที่ของคู่กรณีในการได้รับการคุ้มครองสิทธิ
- (3) เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว

ขอบเขตของการศึกษาและวิธีการศึกษา

ศึกษาจากคู่มือการใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และความคิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ จักพิมพ์โดยกองพัฒนาวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยนำกรณีการอุทธรณ์คำสั่งของนายบุญช่วย ปากโมกข์ กรณีกรมการจัดหางานมีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มาศึกษาเปรียบเทียบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้เข้าใจกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยเฉพาะในเรื่องการพิจารณาอุทธรณ์มากขึ้น
 - (2) เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการพิจารณาอุทธรณ์
 - (3) คู่กรณีได้รับความเป็นธรรม
-

บทที่ ๒

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองและการพิจารณาอุทธรณ์

ความนำ

คำสั่งทางปกครองเป็นการใช้อำนาจรัฐในลักษณะที่รัฐมีอำนาจเหนือเอกชน ในการออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ฝ่ายปกครองจึงต้องดำเนินการด้วยหลักความชอบด้วยกฎหมาย และพิจารณาถึงความเหมาะสมในการออกคำสั่งดังกล่าว และเมื่อได้ออกคำสั่งทางปกครองไปแล้ว ฝ่ายปกครองย่อมบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น เนื่องจากคำสั่งทางปกครองมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสิทธิหน้าที่ หรือกระทบต่อสถานภาพของบุคคล ผู้ถูกกระทบสิทธิหรือคู่กรณีอาจ มีเหตุโต้แย้งหรือต้องขอทบทวนคำสั่งดังกล่าว

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองจึงเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ถูกกระทบสิทธิหรือคู่กรณี ที่จะขอให้ฝ่ายปกครองพิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองเพื่อให้มีผลเป็นการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งทางปกครอง โดยการอุทธรณ์นั้นอาจเป็นการอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต่อผู้บังคับบัญชา หรือต่อคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ และอีกประการหนึ่งการอุทธรณ์ คือ กระบวนการควบคุมตรวจสอบคำสั่งทางปกครองภายในองค์กรฝ่ายปกครอง ซึ่งองค์กรผู้ที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์มีอำนาจในการตรวจสอบ ทั้งความชอบด้วยกฎหมายและความเหมาะสมในเนื้อหาของการใช้อำนาจดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองผู้ออกคำสั่งนั้น โดยในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งในที่นี้ผู้ขอรับการประเมินจะกล่าวถึงเฉพาะการอุทธรณ์ตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เท่านั้น เนื่องจากต้องนำมาใช้กับกรณีการพิจารณาอุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกข์ กรณีอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์

1. เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
2. เพื่อให้ฝ่ายปกครองมีโอกาสรับรู้และแก้ไขการสั่งการที่ผิดพลาดหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
3. เพื่อให้คดีที่ขึ้นสู่องค์กรวินิจฉัยคดีปกครองมีลักษณะข้อพิพาทที่เด่นชัดขึ้น และมีผลเป็นการลดจำนวนคดีที่จะขึ้นสู่ศาล

ลักษณะของคำสั่งทางปกครอง

“คำสั่งทางปกครอง” พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 5 ดังนี้

“คำสั่งทางปกครอง หมายความว่า

(1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลใดอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(2) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง”

จากนิยามดังกล่าวพอที่จะให้คำจำกัดความของคำสั่งทางปกครองได้ ดังนี้

คำสั่งทางปกครอง คือ การที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจรัฐที่มีอยู่ตามกฎหมายอันมีผลกระทบทางกฎหมายต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลอันเป็นการเฉพาะกรณี เช่น การอนุมัติ อนุญาต การไม่อนุมัติ การไม่อนุญาต การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับจดทะเบียน หรือคำสั่งให้กระทำการใดๆ แต่ไม่รวมถึงการออกกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป

และจากคำนิยามดังกล่าวพอที่จะจำแนกองค์ประกอบของคำสั่งทางปกครองได้ ดังนี้

(1) เป็นการแสดงเจตนาแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

(2) เป็นการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมาย

(3) ก่อให้เกิดผลทางกฎหมายเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล และ

(4) มีผลโดยตรงออกสู่ภายนอกฝ่ายปกครองเป็นการเฉพาะรายเฉพาะกรณี

โดยหากมีองค์ประกอบไม่ครบทั้งสี่ข้อดังกล่าว คำสั่งที่ออกมานั้นย่อมไม่ใช่คำสั่ง

ทางปกครอง

รูปแบบของคำสั่งทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 34 บัญญัติว่า “คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้” ดังนั้น คำสั่งทางปกครองจะทำเป็นหนังสือหรือทำด้วยวาจาหรือเป็นรูปแบบอื่นก็ได้ ถ้ากฎหมายฉบับใดระบุชัดเจนว่าต้องทำคำสั่งในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นหนังสือก็ต้องทำคำสั่งเป็นหนังสือ หากไม่ทำเป็นหนังสือก็ย่อมขัดต่อกฎหมายอย่างชัดเจน คำสั่งนั้นย่อมเป็นโมฆะไม่เกิดผลทางกฎหมาย แต่ถ้ากฎหมายไม่ได้ระบุไว้ เจ้าหน้าที่ย่อมมีสิทธิเลือกทำคำสั่งในรูปแบบใดก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับการตัดสินใจอันเป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่นั่นเอง โดยต้องพิจารณาจากความเร่งด่วนและความจำเป็นของสถานการณ์เป็นสำคัญ

แต่ไม่ว่าคำสั่งทางปกครองจะกระทำในรูปแบบใดจะต้องมีความหมายที่ “ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้” ทั้งนี้ ไม่ว่าจะต่อผู้รับคำสั่งหรือบุคคลอื่นก็ตาม โดยต้องให้บุคคลดังกล่าวเข้าใจได้ว่าประสงค์ให้ผู้นั้นกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างไรเพราะความเคลือบคลุมจะทำให้ผู้รับคำสั่งเข้าใจความประสงค์ของคำสั่งไม่ถูกต้อง ทำให้ปฏิบัติไม่ถูก หรือหากปฏิบัติผิดจะทำให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ตนเองหรือผู้อื่นก็ได้ ความชัดเจนของคำสั่งทางปกครองจึงเป็นหลักการเบื้องต้น คำสั่งที่ไม่มีความชัดเจนเพียงพอจะต้องถือว่าเป็นโมฆะ เพราะผู้รับคำสั่งไม่อาจจะปฏิบัติตามได้

ดังนั้น คำสั่งทางปกครองอาจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. คำสั่งด้วยวาจา โดยทั่วไปจะเป็นการทำคำสั่งในกรณีเร่งด่วนและมีได้มีสิ่งใดเป็นหลักฐาน เช่น การสั่งการของเจ้าพนักงานจราจร การสั่งการของเจ้าหน้าที่ตำรวจดับเพลิงกรณีเกิดเพลิงไหม้ เป็นต้น โดยในกรณีที่เจ้าหน้าที่เลือกที่จะทำคำสั่งทางปกครองด้วยวาจา ถ้าผู้ขอรับคำสั่งร้องขอภายใน 7 วันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าวให้ยืนยันเป็นหนังสือ เจ้าหน้าที่จะต้องออกหนังสือยืนยันคำสั่งทางปกครองของตนให้ กรณีนี้มีใช้คำสั่งใหม่เป็นหนังสือและต้องนับผลทางกฎหมายใหม่แต่อย่างใด แต่เป็นการออกหนังสือยืนยันว่าคำสั่งด้วยวาจาที่ตนทำไปก่อนนั้นมีเนื้อหาเช่นใดและมีเหตุผลอย่างไร ทั้งนี้ตามนัยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 มาตรา 35 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอและการร้องขอได้กระทำโดยมีเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ” ส่วนกรณีว่ามีเหตุอันสมควรอย่างไรนั้น หมายความว่ามิใช่การขอโดยไร้สาระ แต่หากผู้ขอต้องการใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดก็ถือว่ามีเหตุอันควรแล้ว

2. คำสั่งเป็นหนังสือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 36 บัญญัติว่า “คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องระบุวัน เดือน และปี ที่ทำคำสั่ง ชื่อ และตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง พร้อมทั้งลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น” และมาตรา 37 บัญญัติว่า “คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (1) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
- (3) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้คำสั่งทางปกครองกรณีหนึ่งกรณีใดต้องระงับเหตุผลไว้ในคำสั่งนั้นเองหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่งนั้นก็ได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นกรณีที่มีผลตรงตามคำขอและไม่กระทบสิทธิและหน้าที่ของบุคคลอื่น
- (2) เหตุผลนั้นเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก
- (3) เป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับตามมาตรา 32

(4) เป็นการออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาหรือเป็นกรณีเร่งด่วนแต่ต้องให้

เหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาอันควรหากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นร้องขอ”

ดังนั้น กรณีคำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้
วันเดือนปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง ลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง (มาตรา 36) และคำสั่งนั้นต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย ซึ่งเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (มาตรา 37)

- ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ได้แก่ ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้และใช้ประกอบคำสั่งทางปกครอง

- ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ได้แก่ บทกฎหมายต่างๆ ที่อ้างอิงอันทำให้เกิดมีคำสั่งทางปกครอง

- ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลยพินิจ ได้แก่ เหตุและมูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดข้อยุติของคำสั่งทางปกครอง

การบังคับให้คำสั่งที่ทำเป็นหนังสือต้องแสดงเหตุผลเป็นการบังคับให้เจ้าหน้าที่ระมัดระวังในการทำคำสั่งอันมีผลไปในทางการป้องกันไม่ให้ใช้อำนาจโดยมิชอบได้ อีกทั้งทำให้คู่กรณีได้ทราบว่า ตนได้รับการปฏิบัติโดยถูกต้องหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์แก่การควบคุมทาง

กฎหมายโดยการพิจารณาบทพจนในกระบวนการยุติธรรมทางปกครองต่อไป อย่างไรก็ตามการ
ต้องจัดให้มีเหตุผลในคำสั่งทางปกครองนี้มีข้อยกเว้นตามมาตรา 37 วรรคสาม อยู่ 5 กรณี คือ

(1) ผลของคำสั่งทางปกครองตรงตามคำขอของคู่กรณีและไม่กระทบสิทธิและ
หน้าที่ของบุคคลอื่น ทั้งนี้ เพราะคู่กรณีร้องขอประสงค์สิ่งใดก็ได้ตรงตามนั้นจึงไม่มีความจำเป็นใด
ต้องระบุเหตุผลให้อีก

(2) เหตุผลรู้อยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก

(3) เป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ หากให้ระบุเหตุผลในการแจ้งคำสั่งทาง
ปกครองให้เอกชนที่เกี่ยวข้องทราบ ผลจะกลายเป็นการเปิดเผยความลับโดยสภาพ กรณีเป็น
ความลับจึงไม่ต้องระบุเหตุผล แต่อาจให้เหตุผลในระเบียบภายในขององค์กรเองได้

(4) การออกคำสั่งด้วยวาจาซึ่งจะระบุเหตุผลไม่ได้โดยสภาพ

(5) กรณีเร่งด่วน เพราะการให้ระบุเหตุผลอาจทำให้การงานล่าช้าเกินที่ควรจะ
เป็นและอาจเกิดความเสียหายแก่การปฏิบัติราชการอันเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้

3. คำสั่งโดยวิธีอื่น คำสั่งทางปกครองอาจสื่อความหมายโดยวิธีการใดนอกจาก
หนังสือหรือวาจาก็ได้ เช่น ไฟสัญญาณจราจรก็เป็นคำสั่งให้เคลื่อนไปได้หรือให้หยุดสัญญาณ
รอหรือไฟกระพริบของชาวเรือ เป็นต้น

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเป็นขั้นตอนหลังจากที่มีการออกคำสั่งทางปกครอง
เพื่อให้มีผลเป็นการเพิกถอน หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าการ
อุทธรณ์เป็นมาตรการเยียวยาทางปกครอง ซึ่งให้สิทธิประชาชนในการโต้แย้งคำสั่งที่ตน
ไม่เห็นด้วย ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ฝ่ายปกครองมีโอกาสตรวจสอบคำสั่งที่เจ้าหน้าที่ได้ทำ
ไปแล้วว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาดหรือไม่ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากฝ่ายปกครอง
เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทำคำสั่งทางปกครองไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สมเหตุผลสมควร ก็มี

กระบวนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและเยียวยาความเสียหายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้คดีที่ขึ้นสู่องค์กร
วินิจฉัยคดีปกครองมีจำนวนลดน้อยลงและเป็นคดีที่มีลักษณะเด่นชัดอีกด้วย

คำสั่งทางปกครองที่ไม่สามารถอุทธรณ์ในฝ่ายปกครองได้

1. คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรี (มาตรา 44 วรรคหนึ่ง) ในกรณีที่คำสั่ง
ทางปกครองได้ออกโดยรัฐมนตรี คำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เนื่องจากรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษา
ราชการตามกฎหมายเฉพาะฉบับใด ก็เป็นองค์กรสูงสุดตามกฎหมายฉบับนั้นๆ จึงไม่มี
ผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าที่จะพิจารณาคำอุทธรณ์ได้ ดังนั้น คู่กรณีจึงต้องโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง
นั้นต่อองค์กรวินิจฉัยคดีปกครอง

2. คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะกรรมการฯ (มาตรา 48) ในกรณีที่คำสั่งทาง
ปกครองได้ออกโดยคณะกรรมการต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย
หรือไม่ คำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธี
ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เนื่องจากคณะกรรมการต่างๆ เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทาง
ปกครองโดยเฉพาะและไม่อยู่ในระบบสายการบังคับบัญชา คำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการ
จึงเป็นที่สุด ไม่มีองค์กรใดสูงกว่าที่จะพิจารณาคำอุทธรณ์ได้ ดังนั้น คู่กรณีจึงต้องโต้แย้งคำสั่งทาง
ปกครองนั้นต่อองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองโดยตรง

3. คำสั่งทางปกครองที่มีกฎหมายให้อุทธรณ์โต้แย้งโดยการนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยตรง
การที่กฎหมายกำหนดให้นำคดีขึ้นสู่ศาลโดยตรงนี้ถือว่า เป็นการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง
เหมือนกันแต่ไม่ใช่การอุทธรณ์ในฝ่ายปกครองแต่จะเป็นการเยียวยาโดยศาลเป็นผู้พิจารณา

ผู้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดชั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว” ดังนั้น ผู้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คือ คู่กรณี ซึ่งได้แก่ผู้ที่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ที่ยื่นคำขอ ผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ที่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองอื่น ๆ ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองได้ หากเห็นว่าสิทธิของตนถูกกระทบกระเทือนหรืออาจถูกกระทบกระเทือนโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ แต่สำหรับบุคคลภายนอกที่มีได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองนั้นจะอุทธรณ์มิได้ แต่บุคคลดังกล่าวสามารถโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นต่อองค์กรวินิจฉัยปกครองได้โดยตรง

อุทธรณ์ต่อใคร

ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เช่นเดียวกัน กำหนดไว้เป็นหลักการว่า การอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองให้ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง หรือต่อบุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ทราบเรื่องและอยู่ในฐานะที่จะทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเองได้ดีที่สุด แต่ถ้าคำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งของรัฐมนตรี หรือเป็นคำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ การโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวจะต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในกำหนด 90 วัน (มาตรา 48)

กำหนดเวลาอุทธรณ์

ระยะเวลาอุทธรณ์ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ในกรณีที่ถูกกฎหมายเฉพาะไม่กำหนดระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้คู่กรณีจะต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งนั้น (มาตรา 44 วรรคหนึ่ง) แต่ถ้าคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมิได้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งไว้ในคำสั่งทางปกครองนั้นด้วย ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งนั้นจะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ดังกล่าว แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ดังกล่าว ระยะเวลาที่อาจอุทธรณ์ได้ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 40 วรรคสอง)

รูปแบบของคำอุทธรณ์

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคสอง บัญญัติว่า “คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย” ดังนั้น การอุทธรณ์จะต้องทำเป็นหนังสือโดยมีเนื้อหาสาระทั้งในข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบ และระบุข้อโต้แย้งหรือข้อที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งทางปกครองไว้ให้ชัดเจน

การพิจารณาอุทธรณ์

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของคนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน

กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

มาตรา 46 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคำอุทธรณ์ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวน คำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำ คำสั่งทางปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไป ในทางใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสม ของการทำคำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้”

จากบทบัญญัติของกฎหมายข้างต้นสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง ที่ได้รับคำอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองจะต้องเป็นผู้พิจารณาคำอุทธรณ์ในชั้นแรก โดยมีอำนาจพิจารณา ทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเอง หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง และอาจมี คำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดหรือในเรื่องใดก็ได้ โดยต้องพิจารณาให้เสร็จและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่าตนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ นั้นโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง ทางปกครองเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่ง ทางปกครองภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ แต่ถ้าไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน นอกจากต้องแจ้งผลให้ผู้อุทธรณ์ทราบแล้วก็ต้องเร่งรายงาน

“ความเห็น” พร้อมด้วย “เหตุผล” ไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่คน
ได้รับอุทธรณ์ดังกล่าว

ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน
นับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ก็อาจขยายเวลาใน
การพิจารณาของตนได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบ 30 วันดังกล่าว ในการนี้ให้ขยาย
เวลาออกไปได้อีก 30 วัน นับแต่วันครบ 30 วันแรก รวมแล้วผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์จะมีเวลา
พิจารณารวมทั้งหมดไม่เกิน 60 วัน โดยขอบเขตของการพิจารณาคำอุทธรณ์นั้นก็เป็นเช่นเดียวกับ
ขอบเขตการพิจารณาคำอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง คือ พิจารณาบททวนคำสั่ง
ทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทาง
ปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดก็ได้
ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำ
คำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้

ส่วนผู้ใดจะเป็น “ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์” นั้น มาตรา 45 วรรคสาม
กำหนดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับสูงตามสายการ
บังคับบัญชา เพราะจะต้องควบคุมตรวจสอบงานของผู้ได้บังคับบัญชาอยู่แล้ว

ผลการพิจารณาคำอุทธรณ์

เจ้าหน้าที่ซึ่งพิจารณาคำอุทธรณ์ไม่ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือผู้มี
อำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์อาจจะมีคำสั่งแทนคำสั่งเดิมได้เต็มที่ โดยอาจเพิกถอนคำสั่งเดิมหรือ
เปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระ หรือลดภาระ หรือใช้ดุลพินิจใน
ความเหมาะสมของคำสั่งทางปกครองได้ (มาตรา 46) แต่หลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทาง
ปกครองเดิมจะกระทำได้เพียงใด และจะมีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตอย่างไรก็ต้องเป็นไปตาม
หลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 49 -53)

บทที่ 3

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ความเป็นมา

1. กรมการจราจรทางบกได้มีคำสั่ง ที่ 694/2546 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2546 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีนายบุญช่วย ปากโมกข์ พนักงานขับรถยนต์ สังกัดสำนักงานเลขานุการกรม ได้ขับรถยนต์ด้วยความประมาทชนท้ายรถยนต์โดยสารรับจ้างของนายทรงพล จตุพรหมวงศ์ คันหมายเลขทะเบียน ทน - 3959 กรุงเทพมหานคร ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จและรายงานอธิบดีกรมการจราจรทางบกพิจารณา อธิบดีกรมการจราจรทางบกพิจารณาแล้วเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการฯ และได้ส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าวให้กระทรวงการคลังตรวจสอบค่างานที่ รง 0310/3805 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2547

2. กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง โดยได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง) ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวตามข้อ 1 และได้มีหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.5/28943 ลงวันที่ 15 กันยายน 2547 เห็นว่ามีข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานปรากฏว่านายบุญช่วย ปากโมกข์ พนักงานขับรถยนต์ ได้ขับรถยนต์หมายเลขทะเบียน อร - 1481 กรุงเทพมหานคร ของกรมการจราจรทางบกไปปฏิบัติราชการ โดยใช้เส้นทางถนนวิภาวดีฝั่งขาออกช่องทางด้านขวาสุด ขณะที่นายบุญช่วยฯ ขับรถมาถึงบริเวณใกล้กับด่านเก็บเงินทางด่วน โทล์กเวย์ดินแดง นายวีระศักดิ์ สีหามาตย์ ซึ่งขับรถยนต์โดยสารรับจ้างคันหมายเลขทะเบียน ทน - 3959 กรุงเทพมหานคร วิ่งนำหน้ารถยนต์คันที่นายบุญช่วยฯ ขับได้หยุดรถอย่างกะทันหันตามรถยนต์กระบะไม่ทราบหมายเลขทะเบียน โดยนายวีระศักดิ์ฯ ได้ใช้ห้ามล้อเพื่อทำการหยุดรถและได้เบี่ยงส่วนหัวของรถไปทางด้านขวามือของทางจราจรซึ่งยังมีที่ว่างอยู่เล็กน้อย จนกระทั่งหยุดรถได้ทันโดยไม่ชนกับรถยนต์กระบะ แต่รถยนต์คันที่นายบุญช่วยฯ ขับวิ่งตามมาในระยะห่างประมาณ 4 - 5 เมตร ไม่สามารถหยุดรถได้ทัน เป็นเหตุให้รถยนต์ราชการชนท้ายรถยนต์คันที่นายวีระศักดิ์ฯ ขับ ตามพฤติการณ์เชื่อว่าเหตุแห่งความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ของบุคคลภายนอกเกิดจากการที่นายบุญช่วยฯ ขับรถด้วยความเร็วสูงและเว้นระยะห่างจากรถคันหน้าน้อยกว่าตามสมควร เมื่อรถยนต์คันที่นายวีระศักดิ์ฯ ขับได้หยุดอย่างกะทันหัน จึงทำให้นายบุญช่วยฯ ไม่สามารถหยุดรถได้ทัน นายบุญช่วยฯ ในฐานะพนักงานขับรถย่อมต้องเป็นผู้มีความชำนาญในการขับรถและทราบกฎจราจรเป็นอย่างดี โดยในการขับรถนายบุญช่วยฯ จะต้องเว้นระยะห่างจากรถคันหน้าและใช้ความเร็วตามสมควรเพราะหากมีเหตุฉุกเฉินก็จะสามารถหยุดรถได้ทัน ซึ่งในการขับรถเหตุฉุกเฉินหากจะเกิดมีในท้องถนนก็เป็นสิ่งที่คาดหมายได้อยู่แล้วตามวิสัยนายบุญช่วยฯ อาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยความประมาทเกินอย่างร้ายแรง นายบุญช่วยฯ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด (รถราชการ + รถบุคคลภายนอก) โดยในส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ของกรมการจราจรในส่วนหน้าและด้านข้างขวา กรมการจราจรได้จ่ายค่าซ่อมแซมไปเป็นเงิน 9,897.50 บาท และกรมการจราจรได้

ชดใช้ค่าเสียหายตามคำขอแก่นายทรงพล จตุพรหมวงศ์ เป็นเงิน 69,764.38 บาท รวมค่าเสียหายเป็นเงิน 79,661.88 บาท (9,897.50 + 69,764.38) แต่เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแล้ว เห็นควรลดส่วนความรับผิดชอบโดยให้นายบุญช่วยฯ รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแก่ทางราชการ ร้อยละ 75 ของค่าเสียหาย คิดเป็นเงิน 59,746.41 บาท (79,661.88 x 75/100) สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นในส่วนท้ายรถยนต์ของกรมการจัดหางานอันเกิดจากนางสาวคารินทร์ ก้อนแก้ว เป็นผู้ขับรถชนคัน หมายเลขทะเบียน กน - 8368 กรุงเทพมหานคร มาชนท้าย เมื่อนางสาวคารินทร์ ก้อนแก้ว ได้ดำเนินการจัดซ่อมรถยนต์ของกรมการจัดหางานในส่วนท้ายดังกล่าวกลับคืนสู่สภาพเดิมแล้วความรับผิดชอบในส่วนนี้จึงเป็นอันยุติ

3. อธิบดีกรมการจัดหางานจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 18 ออกคำสั่งกรมการจัดหางาน ที่ 1096/2547 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2547 ให้นายบุญช่วย ปากโมกข์ ชำระค่าสินไหมทดแทน จำนวน 59,746.41 บาท (ห้าหมื่นเก้าพันเจ็ดร้อยสี่สิบหกบาทสี่สิบเอ็ดสตางค์) ต่อกรมการจัดหางานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

4. นายบุญช่วยฯ ได้รับทราบคำสั่งและไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวตามข้อ 3. จึงได้มีหนังสือลงวันที่ 28 ตุลาคม 2547 ขึ้นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวโดยมีประเด็นสรุปได้ว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นจนเป็นเหตุให้รถยนต์ราชการเสียหายนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากเหตุสุดวิสัยและโดยมิอาจคาดการณได้ซึ่งแม้ว่านายบุญช่วยฯ จะได้ใช้ความระมัดระวังเพียงใดก็ตามก็มิอาจหลีกเลี่ยงได้ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏยังไม่ครบถ้วนที่จะวินิจฉัยว่านายบุญช่วยฯ กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงมิใช่เกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเพราะถึงใช้ความระมัดระวังเพียงใดก็ตามเหตุดังกล่าวก็ย่อมเกิดขึ้นต่ออธิบดีกรมการจัดหางาน อธิบดีกรมการจัดหางานได้พิจารณาข้ออุทธรณ์ดังกล่าวแล้ว เห็นว่าในการเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 17 และข้อ 18 ได้มีการกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้แล้ว ที่ให้มีการส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบและกำหนดให้มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือความเห็นแล้วแต่กรณี ดังนั้น การที่นายบุญช่วยฯ ได้อุทธรณ์คำสั่งกรมการจัดหางานที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้น จึงไม่อาจนำเรื่องการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับได้และไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของนายบุญช่วยฯ จึงได้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลยังปลัดกระทรวงแรงงาน พิจารณาดมมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ข้อ 2 (4)

5. หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมายได้มอบหมายให้ฝ่ายคดีพิจารณาดำเนินการและหัวหน้าฝ่ายคดีได้มอบหมายให้ผู้ขอรับการประเมินเป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อุทธรณ์เพื่อสรุปและให้ความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

(1) เมื่อได้รับมอบหมายตามข้อ 5 แล้ว ผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการตรวจสอบรายละเอียดและข้อเท็จจริงในเบื้องต้น โดยศึกษารายละเอียดหนังสืออุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกข์ ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2547 เรื่อง ขอยื่นอุทธรณ์ ศึกษาคำสั่งของอธิบดีกรมการจัดหางาน ศึกษาสำนวนการสอบสวนศึกษาหนังสือกรมบัญชีกลาง เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิด ศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบว่านายบุญช่วย ปากโมกข์ อุทธรณ์ถูกต้องตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดหรือไม่อย่างไร และใครเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณา โดยพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(1.1) ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์คำสั่งอะไร และคำสั่งของใคร และเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการในเรื่องนั้นหรือไม่

(1.2) คำสั่งกรมการจัดหางานที่สั่งให้นายบุญช่วย ปากโมกข์ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่

(1.3) การอุทธรณ์คำสั่งกรมการจัดหางานของนายบุญช่วย ปากโมกข์ กรณีให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะหรือไม่

(1.4) นายบุญช่วย ปากโมกข์ มีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งกรมการจัดหางานที่สั่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือไม่

(1.5) คำอุทธรณ์ และการยื่นอุทธรณ์คำสั่งกรมการจัดหางานที่สั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ถูกต้องหรือไม่

(1.6) ผู้มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกข์ คือใคร และระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์เท่าใด

(1.7) การวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่

(2) เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นตาม (1) แล้วเห็นว่า นายบุญช่วย ปากโมกข์ เป็นผู้มิสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และได้ยื่นอุทธรณ์ถูกต้องตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย อธิบดีกรมการจัดหางานจึงมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เรื่องดังกล่าว ตามมาตรา 44 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งเมื่ออธิบดีกรมการจัดหางานพิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับการอุทธรณ์ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็จะรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

ข้อ 2 (4) ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ข้อ 16 (ก) และข้อ 32 (2) นั้นสรุปได้ว่าให้อำนาจหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ขอรับการประเมินจึงได้ดำเนินการสรุปข้อเท็จจริงทั้งหมดเพื่อสรุปเรื่องและให้ความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกข์ โดยให้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และมีความเหมาะสมแก่กรณี โดยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดของกฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ

- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

มาตรา 3 วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่างๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้ โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับชั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดในกฎหมาย

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

“วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการดำเนินการใดๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

ฯลฯ

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

ฯลฯ

มาตรา 44 ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดชั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองเป็นการเฉพาะให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิง ประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง

มาตรา 45 ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

- กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

ข้อ 2 การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

(4) ปลัดกระทรวงแรงงานหรือปลัดทบวงแล้วแต่กรณี ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า

๑.ล๑

- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

มาตรา 8 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่

ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

มาตรา 9 ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

มาตรา 10 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ข้อ 8 เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของ
คณะกรรมการ ไว้ด้วย

ข้อ 17 เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัย
สั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ ผู้ที่
เกี่ยวข้องทราบ

ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการ
คลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวง
การคลังตรวจสอบ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยาน
หลักฐานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐานหรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบ
การพิจารณาเพิ่มเติมอีกก็ได้

๑๗๑

ข้อ 18 เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตาม
ความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสีย
หายเป็นราชการส่วนท้องถิ่นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วย
งานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแล
หรือควบคุม หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูก
ต้อง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของ
กระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระคำสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาล
อย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนทราบ

ข้อ 19 การแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ตามข้อ 17 และข้อ 18 ให้แจ้งด้วย
ว่าผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์และฟ้องคดีต่อศาลได้ พร้อมกับแจ้งกำหนดอายุ
ความร้องทุกข์และอายุความฟ้องคดีต่อศาลให้ทราบด้วย

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545

มาตรา 21 ในกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนว
ทางและแผนการปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และ
ประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม
และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

๑๗๑

(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

๗๗

ในกรณีที่กระทรวงใดมีการจัดกลุ่มภารกิจ จะให้มีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจก็ได้ และให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

- กฎกระทรวง ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

ข้อ 16 กระทรวงแรงงานมีกลุ่มภารกิจดังนี้

(ก) กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

2. กรมการจัดหางาน

(ข) กลุ่มภารกิจด้านประกันความมั่นคงในการทำงาน

1. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

2. สำนักงานประกันสังคม

ข้อ 32 ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามมาตรา 44 และ 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ถ้ากฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 45 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดให้ปลัดกระทรวงเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ในกระทรวงที่มีการแบ่งกลุ่มภารกิจให้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง

(2) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าในกลุ่มภารกิจ ให้เป็นอำนาจของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น

ผลการพิจารณาผู้ขอประเมินมีความเห็นดังนี้

ด้วยข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย เห็นว่าคำสั่งกรมการจัดหางาน ที่ 1096/2547 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2547 ซึ่งอธิบดีกรมการจัดหางานสั่งให้นายบุญช่วยฯฯฯ ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ เป็นจำนวนเงิน 59,746.41 บาท (ห้าหมื่นเก้าพันเจ็ดร้อยสี่สิบบาทสี่สิบบัดสตางค์) โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 8 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 18 ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลางโดยได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง) แจ้งตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.5/28943 ลงวันที่ 15 กันยายน 2547 ซึ่งด้วยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า อธิบดีกรมการจัดหางานไม่อาจหลีกเลี่ยง การออกคำสั่งหรือออกคำสั่งเป็นอย่างอื่นนอกเหนือไปจากที่กฎหมายกำหนดได้ เพราะตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

มนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 18 กำหนดให้อธิบดีมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ประกอบกับคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงไม่มีเหตุผลที่จะยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น คำอุทธรณ์ของนายบุญช่วยฯ จึงฟังไม่ขึ้น และการที่อธิบดีกรมการจัดหางานมีคำสั่งให้นายบุญช่วยฯ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ทางราชการ เป็นจำนวนเงิน 59,746.41 บาท นั้น ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว เห็นสมควรวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกซ์

อนึ่ง การอุทธรณ์ในกรณีนี้ อธิบดีกรมการจัดหางานได้ออกคำสั่งกรมการจัดหางานที่ 1096/2547 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2547 ตามมาตรา 8 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 18 แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงได้อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เมื่ออธิบดีกรมการจัดหางาน เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองได้พิจารณาอุทธรณ์กรณีดังกล่าวแล้วไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของนายบุญช่วยฯ จึงได้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลมายังปลัดกระทรวงแรงงานพิจารณา ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ข้อ 2 (4) แต่ตามมาตรา 21 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กำหนดให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ข้อ 16 (ก) กำหนดให้กรมการจัดหางานอยู่ในกลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และข้อ 32 (2) กำหนดให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์สั่งทางปกครอง กรณีผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นอธิบดี ดังนั้น ในกรณีนี้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ คือ หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เมื่อผู้ขอรับการประเมินพิจารณาแล้วมีความเห็นดังกล่าว จึงดำเนินการร่างหนังสือสรุปเรื่อง ให้ความเห็น และร่างคำวินิจฉัยอุทธรณ์ นำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ รายละเอียดปรากฏตามหนังสือสำนักบริหารกลาง ที่ รง 0201.5/8373 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2547 และผู้ขอรับการประเมินได้ติดตามผลการพิจารณาปรากฏว่าหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศพิจารณาแล้วเห็นชอบตามที่ผู้ขอรับการประเมินเสนอ และได้ลงนามในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ 17/2547 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2547

ผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้อธิบดีกรมการจัดหางาน เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง และนายบุญช่วย ปากโมกข์ ผู้อุทธรณ์ทราบ โดยเมื่อหัวหน้ากลุ่มภารกิจ ด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ได้ลงนามในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ที่ 17/2547 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2547 แล้วผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการแจ้งคำวินิจฉัยของหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้าน ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศดังกล่าว ให้กรมการจัดหางานผู้ทำคำสั่งทางปกครอง และนายบุญช่วย ปากโมกข์ ผู้อุทธรณ์ได้รับทราบ พร้อมแจ้งกรณีที่อยู่อุทธรณ์หรือได้แย้งการยื่นคำอุทธรณ์ หรือได้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือได้แย้งดังกล่าวด้วย ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 โดยจัดทำหนังสือ ที่ รง 0201.5/3725 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2547 ถึงกรมการจัดหางาน และจัดทำหนังสือที่ รง 0201.5/3724 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2547 ถึงนายบุญช่วย ปากโมกข์ โดยส่งให้นายบุญช่วย ปากโมกข์ ทางไปรษณีย์ตอบรับ

บทที่ 4

บทสรุปและปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คือ กระบวนการควบคุมการตรวจสอบคำสั่งทางปกครองภายในองค์กรฝ่ายปกครอง ซึ่งองค์กรผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์มีอำนาจในการตรวจสอบทั้งความชอบด้วยกฎหมายและความเหมาะสมในเนื้อหาของการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองผู้ออกคำสั่งนั้น ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะมิได้บัญญัติขั้นตอนการควบคุมการตรวจสอบคำสั่งทางปกครองภายในฝ่ายปกครองไว้ หรือในกรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นมิได้ออกโดยผู้มีอำนาจสูงสุดในกระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่ากระทรวง (รัฐมนตรี) หากผู้รับคำสั่งทางปกครองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการรับฟังข้อเท็จจริง การตีความข้อกฎหมาย การปรับบทกฎหมาย หรือการใช้อำนาจดุลพินิจ ผู้รับคำสั่งนั้นย่อมมีสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์ได้แย้งคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้นภายในกำหนดเวลา 15 วันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งหรือวันที่ให้ถือว่าตนได้รับคำสั่งนั้น โดยระบุข้อโต้แย้ง ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ตนไม่เห็นด้วยเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้นได้รับคำอุทธรณ์ดังกล่าวแล้วจะต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ถ้าเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองให้ถูกต้อง ถ้าไม่เห็นด้วยทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลให้ ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็คือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นภายในกำหนดเวลา 30 วันเช่นเดียวกัน ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ก็ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ระยะเวลานี้อาจขยายได้อีกหนึ่งครั้ง

กรณีการพิจารณาอุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกข์ ที่อุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้นสรุปได้ว่า อธิบดีกรมการเจ้าหน้าที่ได้ออกคำสั่ง กรมการเจ้าหน้าที่ 1096/2547 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2547 ตามมาตรา 8 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. 2539 ข้อ 18 แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดชั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงได้อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เมื่ออธิบดีกรมการ จัดหางาน เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองได้พิจารณาอุทธรณ์กรณีดังกล่าวแล้วไม่เห็นด้วยกับ คำอุทธรณ์ของนายบุญช่วยฯ จึงได้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลมายังปลัดกระทรวงแรงงาน พิจารณา ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบ กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ข้อ 2 (4) แต่ตามมาตรา 21 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กำหนดให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจ เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น ประกอบกับกฎกระทรวง ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ข้อ 16 (ก) กำหนดให้ กรมการจัดหางานอยู่ในกลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และข้อ 32 (2) กำหนดให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์สั่งทางปกครอง กรณีผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นอธิบดี

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาศัยอำนาจตามมาตรา 45 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. 2539 ข้อ 2 (4) มาตรา 21 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กฎกระทรวง ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวง ว่าด้วย กลุ่มภารกิจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ข้อ 32 พิจารณาเห็นว่า การที่อธิบดีกรมการจัดหางานมีคำสั่ง ให้นายบุญช่วยฯ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นไปตามผลการพิจารณาของกระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางผู้ได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมการจัดหางานไม่อาจ

หลักเลียง การออกคำสั่งหรือออกคำสั่งเป็นอย่างอื่นนอกเหนือไปจากที่กฎหมายกำหนดได้ เพราะ
 ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของ
 เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 18 กำหนดให้อธิบดีมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ประกอบ
 กับคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงไม่มีเหตุผลที่จะยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง
 คำสั่งดังกล่าว จึงวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของนายบุญช่วย ปากโมกซ์

ปัญหาและอุปสรรค

1. เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย
 ปกครอง
2. เจ้าหน้าที่ส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กฎหมายในการ
 พิจารณาเรื่องอุทธรณ์ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
3. เจ้าหน้าที่ระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยังขาดความรู้ในการพิจารณา
 เรื่องอุทธรณ์ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่อย่างเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายปกครองอย่างต่อเนื่อง
 และสม่ำเสมอ
2. ควรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการในเรื่องอุทธรณ์ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมาย
 ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความถูกต้อง ทั้งข้อเท็จจริง
 ข้อกฎหมาย มีความเหมาะสมแก่กรณีและเกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

บรรณานุกรม

คู่มือการใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 และความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
จัดพิมพ์โดย กองพัฒนาวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ชาญชัย แสวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544

ศูนย์กลางข้อมูลกฎหมายออนไลน์. <webmaster@law2day.com>. “คำอธิบาย

กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง”. <www.law2day.com>. ไม่ระบุวันเดือนปี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. <webmaster@krisdika.go.th>. “สรุปสาระสำคัญของ

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539”. <www.krisdika.go.th >.2545
